

★ *Garnalen-broedhuis.*

Aquakultuur en Derde Wereld

RHENEN - Het Genootschap voor Aquacultuur heeft onlangs een dag met een aantal prominente sprekers georganiseerd. Het doel van de dag was om de rol van aquacultuur in de derde wereld onder de aandacht te brengen. De volledige tekst van de speeches en discussie zal door het genootschap gepubliceerd worden. Vooruitlopend daarop is deze beschouwing opgenomen. Bijna alle sprekers gingen in op de vele fouten, die in het verleden gemaakt zijn. Een van de verdienste van de dag is geweest, dat nu ook meer aandacht aan de sociale factoren komt.

De rol van aquacultuur in ontwikkelings-samenwerking is gedurende de themadag door deskundigen, met ervaringen in de visteelt over de gehele globe, gaven hun mening, besproken wat de belangrijkste oorzaak van het falen is geweest en hoe het dan wél moet.

Falen

Het opmerkelijkste feit, dat alle sprekers verenigde in hun mening, is dat visteelt tot

nu toe in de ontwikkelingssamenwerking op een aantal belangrijke punten gefaald heeft. De projecten zijn vaak te technisch, waarbij geen aandacht aan de sociaal-economische haalbaarheid is besteed. Tot nu toe ontbrak in de visteelt in Derde wereld landen de sociale marketing. Behalve sociale marketing was de commerciële zijde ook wel eens afwezig. Een aantal projecten zijn opgezet, zonder dat duidelijk was wat de markt voor kweekvis

was. Incidenteel, zo haalde Vincke (UNDP) aan, is door de grote industrieën lokaal wel vraag gerealiseerd. Als voorbeeld hiervan gaf hij Zaire. In Zaire leverde de vraag vanuit de kopermijnen, mogelijkheden voor visteelt. In het algemeen geloofde Vincke, dat juist voor de grote projecten weinig toekomst was. De economische recessie tastte de koopkracht van de mensen zo aan, dat dure kweekvis onverkocht bleef. Misschien in de buitenwijken van steden kan nog wel wat vraag zijn. Grote projecten in rurale gebieden, hebben geen kans. Ook niet in het voorzien van steden, de wegen zijn te slecht in Afrika.

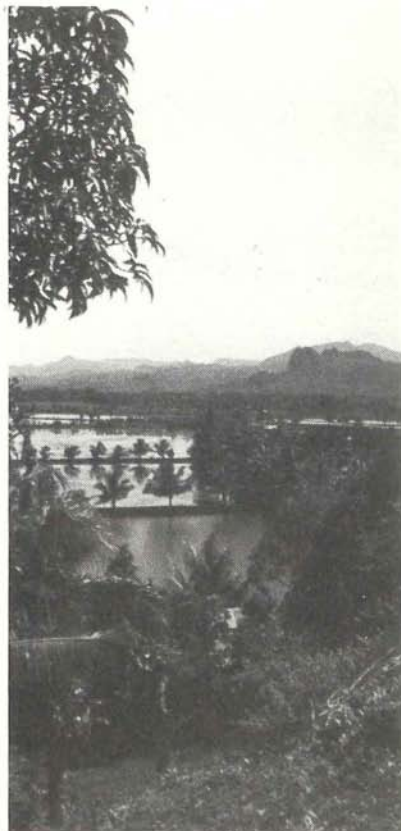
Visteelt in Afrika dient volgens Vincke dan ook primair op het dorpsniveau gericht te zijn, waarbij lokaal in de eivitten voorzien wordt. Belangrijk bij de introductie is, dat bewoners van een te ontwikkelen regio, wel al enige ervaring met het product vis hebben. Een start van de scratch is een zeer lange en moeizame weg.

Hoe wel

De eerste vraag die opkomt, na de opmerkingen over het falen, is Hoe dan wel?. Sorgeloos, van de Universiteit van Gent, had desgevraagd hier een interessante mening over. Als specialist in ondermeer de kweek van tropische garnalen heeft hij regelmatig met visteelt projecten in het buitenland te maken gehad. Assistentie bij garnalenkweek bestaat ondermeer in de bouw van grote broedhuizen, waar consultantsfirma's veel aan verdienen. Of deze echter een lokale ontwikkeling helpen is nog maar de vraag. Monumenten van beton kunnen overal aangetroffen worden. Indonesië is hier een goed, of zeg maar liever slecht voorbeeld van. Volgens Sorgeloos moet de aquacultuur in een geleidelijk proces tot stand gebracht worden.

Garnalen

Als de kweek van garnalen, één van de meest interessante kweekvormen in de

★ *Aquacultuur in de Derde wereld.*

tropen, als voorbeeld genomen wordt, zullen een aantal fasen gevolgd moeten worden. Zo dienen lokale kweektechnieken opgebouwd te worden. Het terugdringen van hoge mortaliteiten van 50 procent en lage produktie zal om een betere bedrijfsvoering vragen. Voordoen is dan niet genoeg de voornaamste aandacht moet gericht zijn op het opzetten van een lokaal kader. Dit kader zal de bedrijfsvoering moeten uitvoeren. De ontwikkeling moet dan ook met kleine stappen te gelijk gaan. Rome en Parijs zijn ook niet op één dag gebouwd.

De broedvoorziening is in vele landen - een voorbeeld is Peru - ten gevolge van klimaat onregelmatig. Nu kan via het aftrekken van de ogen een tropische garnaal (*Penaeus* spp.) tot ei afzetten 'gedwongen' worden. Grote broedhuizen zijn dan ook over de gehele wereld ontwikkeld. Echter in tijden van overvloed aan larven kunnen deze broedhuizen niet concurreren met wildvangst. Vanwege deze en andere onbesproken redenen is het in het kader van de ontwikkeling van een land niet verstandig zulke dure broedhuizen te bouwen. Dure broedhuizen, betekent ook veel afschrijving en vooral rente!

Volgens Sorgeloos is historisch een vraag naar groot, groter, grootst gegroeid. Ecuador, een van de eerste grote aquacultuurlanden heeft een aantal zeer grote broedhuizen. Deze zijn nu niet meer rendabel. Desalniettemin volgen andere landen nog steeds het model van Ecuador. Volgens Sorgeloos is daarentegen het Taiwanese model veel en veel beter geschikt voor de ontwikkeling van aquacultuur in Derde wereld landen. In navolging van Taiwan zal dan in Derde wereld landen kleine broedhuizen voor de larvenweek gebouwd moeten worden. De expertise daarvoor, dient via een training van het kader, zelf in de landen voorhanden te zijn. Net als bij het vijvermanagement, zal ook hier de ontwikkeling stap voor stap moeten gaan. Waarbij de belangrijkste aandacht niet op de eigenlijke bouw van grote bakken moet liggen, maar op de training. Dit is trouwens geen zaak van evendoen, maar zal een aantal jaren kunnen vergen.

Beleid

Een van de interessantste toespraken van de dag was die van mevrouw Nauen. Werkzaam op het EEG visserij departement is zij verantwoordelijk voor een aantal visserij- en aquacultuur projecten. Op het gehele budget van de EEG bedraagt de 'aquatische' hulp aan Derde

wereld landen vijf procent. De grote vraag is natuurlijk, hoe kijkt het beleid tegen de relatie ontwikkelingshulp en aquacultuur aan. De aquacultuur in de visie van de EEG vormt een zeer bescheiden deel van de gehele aquatische produktie.

Nauen stipte zelf eigenlijk ook al de teneur aan van de dag, met enkele praktijk voorbeelden. Zij ging echter ook in op waar de flessehals precies zat. Een voorbeeld uit Benin (West Afrika) illustreerde, de falende project voorbereiding waarbij geen aandacht aan de sociale factoren was besteed. Dit resulteerde in een serie van vertragingen aan de lokale regeringszijde. In Burkina Fasso, het tweede voorbeeld, is ooit een project missie, zoals Nauen het zei parachuted. De les van die ervaring was, dat a carefull study in the beginning of a project is needed. In het bijzonder de marktsituatie en het bestaande niveau van technologie moeten niet verstoord worden. In de woorden van Nauen, it is very important not to disturb existing equilibria. Aandacht moet ook besteed worden aan de rol van de vrouwen. Verder pleitte zij, voor realistische schattingen van de potenties.

In het beleid zijn de ervaringen vertaald in een aantal benaderingen. Zo zal geen hoge prioriteit gegeven worden aan de ontwikkeling van aquacultuur, waar geen aquacultuur traditie bestaat. Het beleid van de EEG zal gericht worden op enerzijds gedetailleerde voorstudies met bijzondere aandacht voor de marketing, alvorens tot project uitvoering te komen. Anderzijds zal een meer geleidelijke benadering worden gekozen. Projecten dienen stap voor stap uitgevoerd te worden.

De Themadag Aquacultuur en Ontwikkelingssamenwerking is een zeer nuttige dag geweest. Een aantal belangrijke aandachtsvelden, onder andere het belang van de sociale zijde is aan de orde gekomen. Het is dan ook de verdienste van de organisatoren, dat zij zulk een gevarieerd programma opgezet hebben.